

R
1966

Tejes

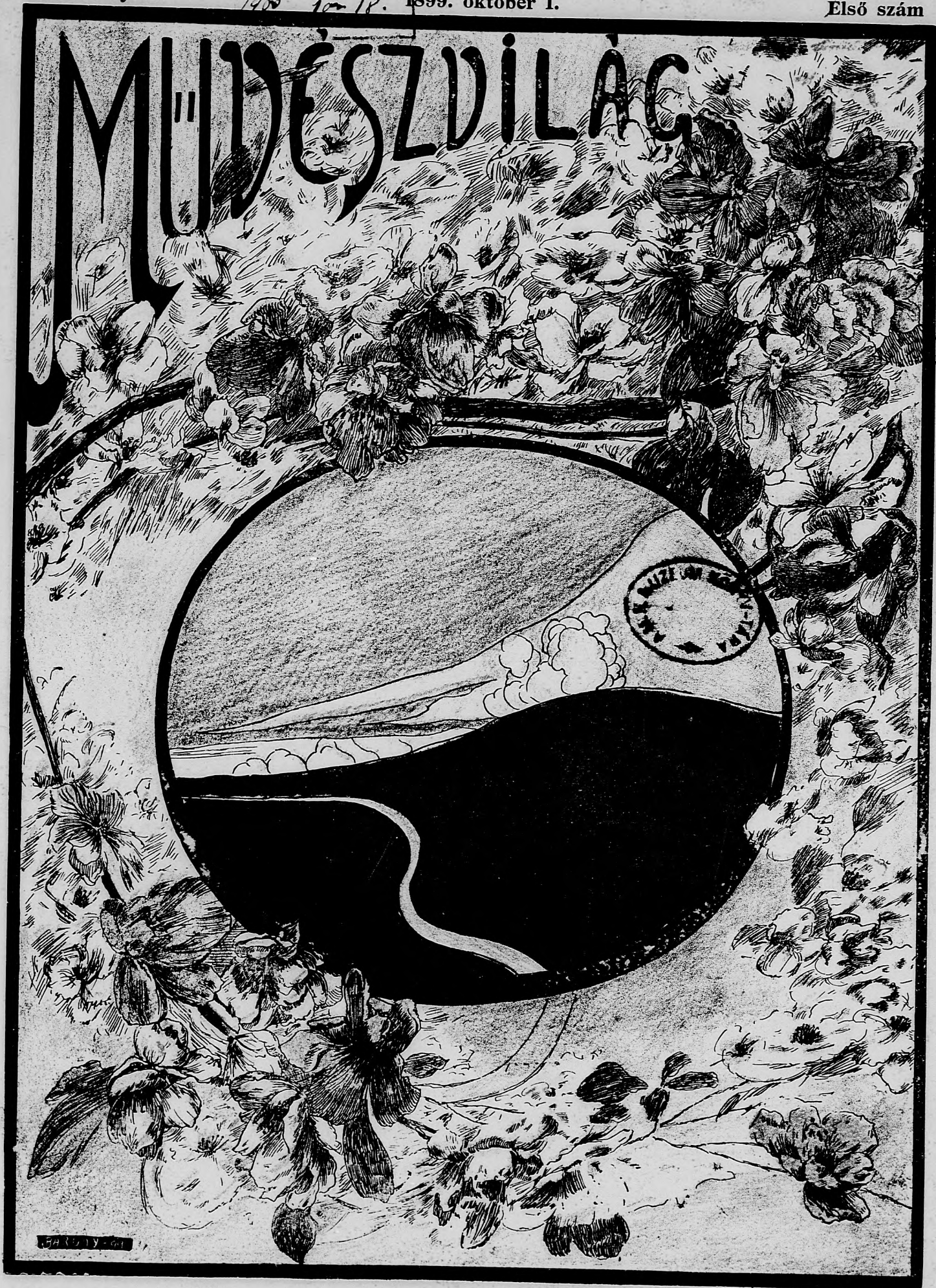
1.018

Művészvilág

1899/900

II. évf. I. kötet.

1-14. n. bor. lt.

59

Egyes szám ára 20 kr.

== SZERKESZTI ==
RUDNAI GYÖZŐ

LÁNYOS ARTHUR

Magános lelkek

Irla Ballangó

Nincs szomorubb elhagyatottság, mint azé az emberé, aki nem talál rokonlélekre. Keserves állapot, ha senkink sincs, aki előtt néha-néha röstelkedés nélkül föltárhathnók benső lényünket, fitkos vágyainkat, akivel szabadon közölhetnók mindazt, ami bennünk forr, amit lelkünkben hordunk, amiről álmodunk.

De az már aztán kész szatira, ha ez az ember író és ha naponta száz író-társával érintkezik, akiknek lelki állapotát szakasztott olyan, mint az övé és ha mindamellelt valamennyien elhagyatott, magános lelkek maradnak.

Valami csunya, gunyoros hang fészkelte be magát az írók társalgásába. Csupa unalom, csupa szarkazmus, csupa székszis. Szinte látszik, hogy iparkodnak elhárítani magukról azt a gyanút, mintha ők is afféle rajongó ideálista egész- vagy félbolondok volnának.

Mikor aztán az ember a legkesernyésebbnek elolvassa valami dolgát, nem akar hinni a szemének. Tízser is megnézi a szerző nevét, mert hihetetlennek tartja, hogy abban a jégcsap lélekben akkora ideálizmus lakozzék.

A valóság pedig az, hogy mikor írt, akkor tartózkodás nélkül bontotta ki lelkének redőit, — mikor beszélt, akkor hazudott.

Meg sem lehet hamarjában mondani, mekkora kárt hoz az irodalomra az a pokoli átok, mely az írók lelkét egymás elől lakat alatt tartja.

Erről csak annak van fogalma, a ki élt olyan írói körben, ahol a lelkek megnyilatkoztak.

Régebben általános volt ez. Akkor, ha az írók összejöttek, nem beszéltek másról, mint az irodalomról. Meghányták-vetették az általános kérdéseket, az irodalom napi eseményeit, elmondták egymásnak terveiket, szóba hozták készülő munkáikat, néha egyes részleteket fel is olvastak belőlük és azután kiki elmondta róla a nézetét, mérsékeltén, de okosan

és igazságosan, mindenkifölött pedig őszinte kollégialis szeretettel.

Az ilyen eszmecserék rendkívül élvezetesek voltak és roppant termékenyítőleg hatottak.

A művészi termelésnek vannak momentumai, mikor a művész vagy az író egyszerre, váratlanul iszonyu undorral telik el. Maga sem tudja: hogyan, mikép, de hirtelen valóságos gyűlölet támad benne a saját munkája iránt. Nyomorultnak érzi magát és szinte kétségbe esik a saját tehetsége fölött. Rettenetes napok ezek, tele gyötrellemmel és reménytelenséggel.

Milyen áldott, jó hatással van ilyenkor a bizalmas baráti kör, a maga ideális levegőjével, melynek gyógyító étere lassankint átjárja és felüdíti a szenvedő lelket!

Évek óta várom: mikor érezhetnék már egyszer ilyesmit az „Otthon“ termeiben, annyi száz író és művész között.

Hiába, nincs ott semmi abból az ideális levegőből, amelyre — biztos vagyok benne — valamennyien annyira vágyódunk.

Az átok még egyre tart. Összejövünk, zajongunk, kártyázunk, szóval semmiben sem különbözünk — természet — a malomtisztviselők klubjától.

Az „Otthon“ választmánya már régebben két bizottságot küldött ki.

Az egyiket azzal bízta meg, hogy igyekezzék az „Otthon“-ba édesgetni a magasabb társadalmi rétegeket, — a másikra azt a feladatot rólta, hogy a változott viszonyokhoz képest reformálja meg a kör vezető szervezetét.

Mind a két bizottsághoz volna pár szavam.

A reform-bizottság talán kísérletet tehetne arra, hogy a kör belső életét bensőbbé, nyitottabbá, bizalmasabbá és *irodalmivá* tegye. Végtére mégis csak kell találkozni valakinek, aki megtörje a varázst. S ha valakinek, akkor a kör vezetőségének lehetne

az az ambíciója, hogyha felépítette az „Otthon” házáat, most már építse ki a kör karakterisztikus egyéniségét is, vagyis hogy csinálja meg azt, amiért érdemes legyen írónak az „Otthonba” járni, ami oda és csakis oda vonzza őt. Kell valami olyes- mire szert tenni, mert klub-ház van az „Otthon”-nál még fényesebb és még kényelmeesebb is.

A dolog mikéntjére nézve nehéz részletes recipét készíteni, de nem is szükséges, mert bizonyos, hogy a kör vezető férfiai nem szorultak idegen tanácsra abban, amit minden jóra való háziasszony megtesz a maga szalonjában. Ennek persze első feltétele, hogy a választmányi tagok a körben igazán otthon legyenek és a házigazda tisztét komolyan vegyék. Azt hiszem, a kör vezetőinek volna a hivatása, hogy a kör tagjait egymáshoz közelebb hozzák s különösen, hogy az új tagokat a társaságba bevezessék. Amint a dolgok most állanak, senkinek sem ajánlom, hogy első látogatásait egyedül tegye meg. Abból ugyan semmi élvezete nem lesz és teremtcse furcsa fogalmakat fog szerezni az „Otthon” melegéről.

Amábilis dolog: látni, hogy néznek ott teljesen idegen emberek egymással farkasszemet. A bentfentesek csodálkozó tekintettel haladnak el mellettük és szinte arcukra van írva a kérdés, hogy: „hát ezek mit keresnek itt?” Cseppet sem csodálkozom rajta, ha az ilyen végignézett körtag eszeveszetten fut a kávéházba a maga megszokott törzsasztalához, ahol ur a pénzeért és ahol a pincér hétrét görbülve hozza elébe kedves hirlapjait.

Vannak emberek, akik tulteszik magukat az ilyen apróságokon és maguk próbálkoznak meg az ismerkedéssel. Ennek azután az az eredménye, hogy a közigazdász egy-két büntető jogászszal, a lírai költő meg valami hadi történészszel kerül össze, az egymáshoz való elemek pedig sohasem találkoznak.

Am vannak bátortalanabbak, akik nem igen mernek maguktól közeledni senkihez. Ezek hétszámra sivár elhagyatottságban iszszák a kávéjukat és olvassák a Budapesti Közlönyt, ha véletlenül más nem érdeklődik iránta.

Az ilyen izoláltságot értem a lélek magánossága alatt és ennek vethetne véget a kör vezető-gárdája, ha fordítana némi gondot arra, hogy az egyes tagok ne botorkáljanak elhagyatva a látogatók tömkelegében és hogy a rokonlelkek ne üljenek dideregve egymással szemben, hanem összeke- rülve megismerhessék egymást. A többi könnyen menne.

Kérem a reform-bizottságot, vegye kissé fontolóra ezt a dolgot. Azt hiszem, a siker reményével tehetne valami kísérlet-félét, kivált ha a másik bizottság is támogatni fogja.

Ez a másik bizottság tudni- illik arra alakult, hogy keltsen

érdeklődést az „Otthon” iránt a művelt társadalom disztíngváltabb köreiben.

Nem tudom, hol akarja ez a bizottság a munkáját megkezdeni, de nagy a gyanum, hogy nem ott, ahol legközelebb éri.

Fölvette-e a listájába az irodalmi tekintélyeket, különösen pedig az *irodalom nagy öregeit*, akik közül — sajna — csak egyet-kettőt látni néha az „Otthon”-ban?

Én legalább úgy gondolom, hogy ezeken kellene kezdeni, mert elvégre talán mégis az a célunk, hogy abban a körben lehetőleg az egész irodalmat egyesítsük.

Az az idegen, aki az „Otthon”-ba betekint, alig- hanem azt fogja írni a naplójába, hogy Magyarországon körülbelül tíz év óta irnak, mert az írók életkora husz és harminc év között váltakozik. (Ismétlem, a kivételek egészen eltűnnek a tömegben.)

Mért nem iparkodunk magunk közé édesgetni az öregeket? Hátha kevesebbet gunyolódnánk fölöt- tük, ha szemtől-szembe látnók őket és hallanánk valamit tőlük a régi rossz időkről. Talán nem volna éppen csunya látvány, ha egy-egy sarokban udvar képződne valamelyik öreg — horribile dictu! — akadémikus körül, akinek bizonyára akadna némi érdekes mondanivalója fiatal író társai számára. Az ördög nem alszik: még utoljára tanulnánk is tőlük valamit.

Annyi kétségtelen, hogy azt a bizonyos ideális levegőt semmivel sem lehetne könnyebben oda bevinni, mint ha rá tudnók venni az öregeket, hogy az „Otthon”-ban adjanak találkát egymásnak.

Akkor talán maguktól jönnének azok a fiatalabb tekintélyek is, akiket legfeljebb a közgyűlés napján van szerencsénk ott látni és akkor is felváltva, minden esztendőben mást-mást.

Dicsekszünk vele, hogy most már saját házuk van, amely fényes is, tágas is, kényelmes is.

Mért van mégis, hogy a legérdekesebb írói társaságok nem az „Otthon”-ban tanyáznak? Nagy- termünk olyan ékes, hogy avval egyetlen vendéglő szeparéja sem vetekedhetik. Mért tartják az irodalmi

lakomákat mégis a korcsmá- ban? Olyan nagy lehetetlenség volna az, hogy az Akadémia, a Kisfaludy- és a Petőfi-társaság a maga közgyűlési ebédjét az „Otthon” disztermében egye- meg?

Hát az irodalmi asztaltársasá- gok mért nem hurcolkodtak még az „Otthon”-ba?

Tett-e az *édesgető-bizottság* valami kísérletet ebben az irányban?

Ha tett, annál jobb. Az ered- mény nem lehet kétséges és ha egyszer odahozott mindent, ami irodalom, akkor be is fe- jezheti működését, mert akkor szerencséjének fogja tartani minden más ember, ha az „Ott-

hon"-hoz közeledhetik. — Mert akkor az „Otthon“-ban olyan szellemet, olyan légkört, olyan hangulatot fog találni, aminőt másutt hiába keres, látni, érezni fogja az írói kör minden mástól különböző, sajátos egyéniségét, röviden: azt az „Otthon“-t, amely végre megtalálta — maga-magát.

Ezeket pedig nem azért mondom el, hogy fogadatlantul mások dolgába ártsam magamat, hanem kizárólag azért, mivel az „Otthon“-t tartom legalkalmasabbnak arra, hogy megteremtse a bensőségeesebb irodalmi közéletet, ott kell, hogy összpontosuljon minden irodalmi és művészi ambíció és lelkesedés.

Aki nem tud fölmelegedni a fórumon, az visszavonul a kuckóba. Ott pedig el van hagyatva akkor is, ha nem magában, hanem másod- vagy harmadmagával kucorog. Ha ketten-hárman egymás árvaságát fölismerik, gyerekes mohósággal úgy összeforrnak, mint az összecukott rabok. Valósággal beleszeretnek egymásba és még jobban félrehúzódnak a tömegtől, melyben ellenséget látnak. A legtöbb klikknek, koteriának ez a genezise s ez magyarázza meg azt a keserves harcot is, melyet ezek a klikkek az összeség és egymás ellen folytatnak.

Az egyesnek a tömegbe olvadásával a kiválás alapját veszti és megtörténik az, hogy az a nyíltság,

az az odaadás, az a szeretet, mely eddig a klikkek féltett kincse volt, — egyetemessé lesz.

Egyetlen táborban, egyetlen egy benső szövetségben valamennyi magyar író, — terringettét, ezért igazán érdemes albizottsággá alakulni!

Ne gondoljuk, hogy ez az örök béke állapota volna. Szó sincs róla. Az igazi harc csak akkor kezdődne.

Valamennyien látjuk, hogy az alatt, amíg mi egymással civakodtunk, mennyire elhatalmasodott fölöttünk az idegen. Ugy elterpeszkedett a saját talajunkon, hogy szinte mukkanni sem merünk. Uralmát természetesnek kezdjük tartani, sőt megsüvegeljük és ujabban már azon vagyunk, hogy az ő szellemében, az ő hangján gagyogjunk.

Nem volt még szentebb háboru, mint a milyen az volna, ha az izoláltság átka alul fölszabadult magános lelkek hatalmas táborra neki menne annak az idegen szellemnek, hangnak, izlésnek, hogy berkeinkből örökre kiverje.

A harc nem volna könnyű; hosszú volna és fáradságos. De a győzelem díja sem volna kevesebb, mint a megalázó rabságból kiemelkedett, magyar lélekből sarjadt, magyar szíveket hóditó nemzeti literatura fényes birodalma.

Búcsú a beloárostól

*Isten hozzátok, ócska házak,
Bűbajos álmaid tanyái!
Isten hozzátok, csendes utcák,
Most már örökre el kell válni.
... De ti, kik palotát emeltek
És ti, csákányos emberek,
Keressétek meg a romok közt
Az én húszéves szívemet!*

*Ott lesz valahol eltemetve
Valami csendes, szürke házba:
Az udvarán platánfa zöldelt,
Rezeda nyílt az ablakába,
Olyan régi, kis ház, miket most
Sorra halomra döntenek;
Keressétek meg a romok közt
Az én húszéves szívemet!*

*Oh, más, ha megfájul a szíve,
Bús, lombhervasztó őszi este
Bejárhatja a régi helyet,
Hol ifjúságát eltemette ...
De én e hideg paloták közt
Bolyongni többé nem merek,
Mert mindörökre eltemették
Az én húszéves szívemet!*

*Csendes vasárnap délutánon,
Hányszor bolyongtam itt magamba'
S szőttem sok hímes, tarka álmot,
Egyedül s mégsem elhagyatva,
Mert az ábrándok tündérlánya
Ölelte átál lelkemet ...
Keressétek meg a romok közt
Az én húszéves szívemet.*

*Itt érte lelkemet az első
Rügyet fakasztó nap sugára,
Itt nyílt ki egyszerre szívemből
A százszinü tavasz virága;
Itt hordtam én virágos kertet
Lelkemben egykor gond helyett,
... Keressétek meg a romok közt,
Az én húszéves szívemet!*

Szentessy Gyula

Két gyerek

Irta Bársony István

„Mindenáron beszélnem kell önnel; borzasztó dolog történt; ő mindent tud. Este felé, ugy hat óra-kor, Berkinéhez megyek, az uton véletlenül találkozzhatunk, elkísérhet; ez nem feltűnő. Akkor elmondok mindent. Önnek nem szabad Berkinéhez jönni; ha ott találkozoznánk, ez az ő gyanuját csak megerősíthetné.“

Nem volt a levél aláírva, de Géza azért tudta, hogy kitől jött. Növekvő szívdobogással olvasta el a küssé kuszált, de finom betűkből összerakott sorokat s a másik levélre, melyen a miniszterium hivatalos pecsétje volt, zavarában ügyet sem vetve, járt le s fel a szobában.

E pillanatban érkezett haza. Máskor ebéd után a körbe szokott ellátogatni, most valami csodálatos előérzet erőnek erejével haza huzta. Ime mégis van gondviselés!

Ujra elolvasta a levelet. „Ő mindent tud!“ Vörvörös lett az arca s lélekzete meggyorsabodott. Mi fog most történni.

Mindössze huszonkét éves volt s csak a mult évben végezte a jogot. Azóta, hogy ne henyéljen, ügyvédnél dolgozott, ámbár a miniszteriumba vágyott. Horkay tanácsos nagyon jó barátja volt az apjának s megígérte, hogy protegálni fogja. Géza mindennap várta, hogy megkapja a kinevezését.

Eljárogatott a tanácsoséhoz, s nagyon jól töltötte az időt Flórával, a kit csak akkor nagyságolt, ha mások hallották. Mikor egyedül voltak, kinevezték az etikettet s csak jó barátoknak nézték egymást, mint régen, gyermekkorukban.

Régen?! . . . Alig lehetett öt-hat éve. Hisz még most is gyermekek voltak. Flóra husz éves. Igazán különös gondolat volt a tanácsos urtól, a ki már a negyven felé járt, hogy megkérte a kezét. Csöppet se lehetett csudálni, ha egy olyan fiatal teremtés, a ki még képes lett volna a bábuzásban is örömet találni, küssé unta magát komoly, majdnem rideg férje mellett és boldog volt, ha a magához való fiatalokkal tölthette az időt. Vig Gézát, a régi cimborát nagyon kedvelte. A farsangon senkivel sem táncolt annyit, mint vele; a jó kedvű fiu már

ösmerte lelkének minden porcikáját s pompásan tudta mulattatni.

Némely ember, a kit a sors már gyermekkorában magára hagy, huszonkét éves korában kész férfi, csupa önállóság és erély. De Géza nagyon el volt kényeztetve, jóformán mindig mások gondolkodtak eddig helyette és gondoskodtak róla. Ez volt az első eset, a mikor össze kellett szednie az eszét. Az élet nehéz helyzeteiben való járatlanság most egész súlyával omlott rá: nem tudta mit tegyen.

„Ő mindent tud!“ — ez csengett folyvást a fülébe, ezt kopogta a padló a lépései alatt, ezt rajzolta a falra a libegő függöny árnyéka; mintha a *mene tekel ufarsin* átkával lett volna tele az egész világ.

— Milyen esztelen az az asszony! — gondolta, — az utcán akarja magát velem mutatni. Hogy a ki ránk néz, mindenki leolvashassa arcunkról rettegésünket. Pedig az ő nyugalma s az én jövőm egyaránt hajszálon függ most.

Megnézte az óráját, egy óra volt. Az ügyvédi irodákat tizenkét órakor zárják. Eszébe jutott, hogy a tanácsos ur két óráig van a miniszteriumban, néha tovább is; az ut Budáról hazáig legalább fél vagy háromnegyed óra; Flóráék soh' se ebédelnek három óra előtt . . . Igen, most kell cselekednie, egy perccet se veszíthet! Oda megy inkább, legalább azonnal megtud mindent; hat óráig megölné a bizonytalanság.

Szelesen kapta fel kalapját s kirohant. Az utcán zárt kocsiba ült s jól visszahuzódott, hogy senki se lássa. Ugy rémlett neki, mintha minden ember egy-egy detektív volna, a kit a tanácsos ur küldött nyomába.

Flóra elsápadt, mikor, csak ugy bejelentés nélkül berohant hozzá.

— Az istenért, hogy mert idejönni?

Nem lettem volna képes várni, meghaltam volna az izgatottságtól, féltettem is magát.

— Ó Géza! . . .

— Beszéljen, az ég szerelmére, mi történt?

— Mondtam, ugy-e mondtam, hogy ne legyen olyan örült; nem is tudom, hogy mert maga én

velem azon a hangon beszélni, hogy tudtam egyáltalában meghallgatni! . . .

— De hisz én csak azt mondtam Flóra, hogy szeretlek, nem hallotta senki, bizony isten!

— Hát a levél, te szerencsétlen?

Flóra összecsapta a kezét, a hogy egy tragika tenné a kétségbeesés valamely nagy jelenetében. Géza szintén megtántorodott.

— A levél! — hebegte, talán a kezébe jutott?

Flóra némán intett s eltakarta az arcát.

— Akkor csakugyan vége mindennek. Nincs menekvés; szökjünk Flóra!

Szörnyen magánkívül volt; a szegény kis asszony még jobban megriadt dult arcától.

— Jézus! Mit irtál abban a levélben?

— Hát nem kaptad meg?

— Nem én; bizonyosan elfogta utközben azt, a kivel küldted.

— Borzasztó! pedig milyen okosan eszeltem ki. Csipkét vettem egy boltban s rátekertem a levélre, azután a bolti gyereket küldtem vele ide.

— Képzem, miket irtál! . . .

— Mindent megírtam, a mit szóval nem mertem elmondani. Hisz oly vad vagy, hogy bizonyosan nem hallgattál volna végig.

— Borzasztó! . . . most is remegek, ha elgondolom, hogy milyen sötéten nézett rám, mikor a reggelinél így szólt: „Vig urral egy kis számadáson lesz.“ Miért? Kérdeztem alig palástolható megdöbbenéssel. Nem tehetek róla, mindjárt elpirulok, ha a nevedet kimondják előttem . . . „Egy levél van nálam“ — felelt ő baljóslatu hangon, melytől megfagyott legalább a vér. Mindent kitaláltam s csak azt kívántam, bár nyílnék meg alattam a föld. . . .

— Szökjünk Flóra, szökjünk, még nem késő! — esdekelte Géza, s meg akarta ölelni a gyerek-asszonyt.

Flóra nagyot lökött rajta.

— Meg vagy bolondulva? Ki jogosított fel, hogy ily vakmerő légy? Ha nem tiszteled bennem a nőt, tisztelhetnéd bennem a más feleségét!

A felindulásból átment fokozatosan az ellágyulásba. Az utolsó szavaknál csaknem sirva fakadt.

Géza bambán bámult rá.

— Hát nem szeretsz?

— Ha szeretnélek is, azért nem szükséges gorombáskodnod. Lásd mondtam ugy-e, hogy nekem ne firkálj, az nem vezethet jóra.

Csöngettek.

Géza ijedten nézett az órára: két óra mult. A tanácsos ma korábban jött haza, mint rendszeren.

Nagyon is komoly, szerfelett kimért férfiú volt. Szemöldökei egészen összeértek s kivált ha a homlokát ráncolta, úgy tetszett, mintha egybeolvadna a két szeme fölött húzódó sötét vonal. Pedig most, hogy Gézát meglátta, ugyancsak ráncolta a homlokát.

— Nagyon is buzgó a fiatal ur, látszik, hogy rossz a lelkiismerete — szólt előkelő, vontatott orrhangon.

Gézával forgott a világ; alig hallotta, hogy a szobaleány hívja a nagyságát. Flórának úgy rémlett, hogy a férje szigorú tekintettel küldi. Tántorogva ment hát kifelé. Az ajtóban még hallotta, hogy Géza minden férfiaságát összeszedve, mondta: „rendelkezésére állok, uram!“

Ha a szobaleány nincs az előszobában, Flóra meg nem állja, hogy ne hallgatózzék, de így nem tehetette. Pedig irtózatossá gondolata támadt. Fülében csengett: „rendelkezésére állok, uram!“ a regényekben minden halálos párbaj így kezdődik.

Talán nem is lett volna ereje, hogy férje titkos intése dacára vissza ne rohanjon, mert tudni akarta, hogy mi történik a két férfiú közt ő miatta. De egy pillanatra kénytelen volt azzal a kis boltosinassal törődni, a ki éppen a kezébe nyomott egy csomagot. „Ha nem jó a csipke, visszaviszem“ — mondta a kölyök Merkur.

— A csipke?! . . .

Flóra türelmetlenül tépte szét a csomagot borító papírost s hirtelen legombolyította a finom brüsszeli csipkét, melylyel pillanatnyi tétovázás után lelkendezve futott az urához.

— Nézd papa, milyen gyönyörű csipke, nagyszerűen fog állani tavaszi ruhámhoz; éppen most küldték a boltból.

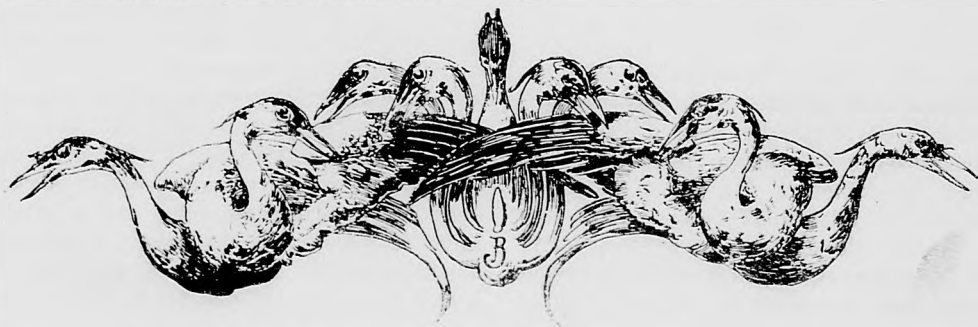
A tanácsos ur mosolygott. Milyen nagy gyerek még ez az örvendő asszony. Észre se vette, hogy azok ketten egyszerre milyen megkönnyebülten sóhajtanak fel.

— Jöjjön, — szólt a tanácsos ur a feleségéhez — maga is megtudhatja. A „pajtását“ levélben citáltam ide; hogy összeszidjam az apja helyett, a ki ma irt nekem. Megint sok az urfi adóssága. Holnap indítom haza, egyelőre maradjon csak a papája keze alatt. Otthon vár még rá az igazi fekete leves, én a maga kedvéért irgalmasan bántam el vele. . . .

Jóízűen mosolygott s egymásba tette a fiatalok kezét.

— Bucsuzzatok el egymástól, mert nem egyhamar kerültek össze megint.

A két gyerek ott állt előtte könybe lábadt szemmel.

Keleti képek

Irta Illés H. Zsigmond

Nem tudom, hogy miért szeretem én annyira azt a tarka, szennyes, messze Keletet; de érzem, hogy megdobban a szívem, ha hirt hallok felőle és lángba borul az arcom, ha szólhatok misztikus világáról. Ismerek embereket, kik imádják Párist, rajongnak Nápolyért vagy szerelmesek Velencébe, de egyet sem találtam, aki a Kelet fővárosát, Konstantinápolyt vallaná ideáljának. Pedig csodásan bájos, elragadó ez a piszkos metropólis — talán olyanforma, mint modern szépségek közt egy mosdatlan, szennyes — szép cigányleány. A természet teli marokkal szórta rá bájait, de ragyogó olajbarna bőrét ellepte az utca sara, pora s erre egy csomó talmiékszert és néhány tarka üveggyöngyfüzért aggatott a női hiúság.

Láttam már szépen kiöltözött, megmosdott cigánylányt. Fűző préselte össze karcsu derekát, barna arcát elhalványította a puder és kisütött hajlincsei művészién gondörödtek alacsony homloka fölé. Megundorodtam tőle... Mosdatlanul szép a cigányleány. Megihleti a lelket boglyas szénfekete hajával, tüzes szemével és alabastrom fogsorával. Így imádom én a tarka Konstantinápolyt is, szemetes utcáival, éhes kutyáival és düledező színes házaival. Föléled a lelkem, ha feltűnnek a messze-ségben a kupolák és minaretek halvány körvonalai és hevesen lüktet a szívem, ha újra magam előtt látom az Aranyszarv nyüzsgő panorámáját.

Azt mondják, aki ivott a Taxim vizéből, nem felejt el sohasem Konstantinápolyt és visszavágyik a Boszporus partjára, aki látta ott valaha a tavasz ébredését.

Még magam előtt látom a Taxim kutja előtt tolongó vízfordókat, akik egy piaszterért egy órányira is elcipelik nehéz börtömlőjüket vagy a vállra helyezett rudon horogszerűen függő bádgedényeket, az ugynevezelt tenéket. A kut maga a tűzoltó-kaszárnya föltöltött udvarának támaszkodik. Egy összetákoltt fabódé áll mellette, amelyben török kávé tanyáz. Verőfényes, napsugaras időben végig az egész gyalogjáró hosszában és szélességében ül

kicsiny, támla nélkül való szalmafonatu székeken a vendégsereg. Tíz paráért, ami pénzünkön két és fél krajcárért kitűnő fekete kávé kap itt az ember. A papucsos, kötényes kávélegények harapófogóval üszköt hordanak jobbra-balra a dohányosoknak. Gyufa már nem telnék a tíz parából. Órák hosszat ül ott a legnagyobb forgalmu utcában vagy száz ember. A gyalogjáróról leszorult sétálók nagy ívet írva le, kerülnek ki a kávézókat, de azért megesik, hogy különösen a sarkonulóknek mindenuntalan neki megy valamelyik vigyázatlan alak. És a jó mohamedánt az ilyen sűrűn ismétlődő alkalmatlanság egy csöppet se bosszantja. Nem haragszik érte, de még csak a székét odébb huzni se tartja érdemesnek.

A kaszárnya kapuja elé állított katonasereg is unja az állást. Lassan, lassan huzódik egy-egy katon a faköpenyeg mellől a szélső székecskéig. Leül és a csizmaszárai közé szorítva a Mauser-puskát vigyáz a járókelőkre. A szomszédjával is beszédbe ereszkedik, aki cigarettát sodor s aztán feléje nyújtja a dohányzacskót és a papirost. Néhány perc múlva kedélyesen pöfékel az órség. A puskája térdeire van fektetve, vagy mellette a falhoz támasztva. Akár el is lophatnák tőle. Följebbvaló nem igen zavarja sziesztáját, csak olykor ritkán, ha egy pasa fogata tűnik fel a közelben, áll fegyverbe az órség. Az ilyen kávéházban békés egyetértésben fér meg egymás mellett a kapitány ur és a közlegény.

Odébb a tulsó sarkon egy soh'sem járó szökőkút mellett néhány lóhajcsár telepedett meg. Mellettük állanak a paripák, harminckettedigizigleni arabs csodörök vagy piciny anatóliai lovacsák. A hajcsárok minden arramenőnek felajánlják paripájukat és tullicitálják egymást jámbor jószágaik feldicsérésében. Ha aztán akad valaki, aki egy bizonyos utra vagy hosszabb időre kibérli a lovat, a hajcsár kis gyöngye vesszót nyom a vendég markába és legnagyobb lelki nyugalommal fut a ló mögött. Ha kifáradt vagy a ló tulsebesen halad, egyszerűen belekapaszkodik a farkába és úgy tart vele. Egy óránál hosszabb ideig is folyik néha a hajsza, de

azért, ha a paripa és gazdája agyonizzadva visszakerülnek az állomáshelyre s új hérlő akad, pihenés nélkül ujrázzák meg a hajszát.

A lóhajcsárok közelében az Eptalophos kávéház magas terraszán alatt kaszinóznak a *hamalok*, a konstantinápolyi hordárok. A teherhordásnál használt nyergeiken ülnek, cigarettáznak és nagyon halkán, nagyon unalmas dolgokról beszélnek. Mindannyian igazhívó muzulmánok. Valamikor, nem is nagyon régen örmények voltak a hamalok a török fővárosban, de a mézszárlások idejében valamennyit agyonverték. Az örmény forradalmi bizottság a hamalokat küldte az első tűzbe; őket is érték az első bunkócsapások. Azok verték őket agyon, akik most utódjaik lettek. Talán nem csak a mohamedán rajongás, hanem a kenyéririgység is tüzelte őket. Az örmények nemcsak furfangosak, de végtelenül szorgalmas munkások is voltak és mindenünnen kiszorították mohamedán kollégáikat. Így történt aztán, hogy amikor a török kormány az utca népére bízta az örmény forrongók leveretését, a vad tömeg kettős boszuvágyát elégitette ki. Furkósokkal verték agyon néhány óra alatt egy-két ezer hamalt. S mikor a két kerekű szemetes talyigán elhordták az utcákról a vérbefagyott hullákat, a gyilkosok letették a véres furkóst, felvették hátukra a nyerget és kiálltak az utcasarokra. Most ők a hamalok.

Minden utcának s városrésznek meg vannak a maga külön hamaljai, akiknek aztán nem szabad más vidékről megbízást elfogadni. Természetes, hogy így a publikum is ki van szolgáltatva az önkényüknek, de tulkövetelés esetén panaszra lehet menni a fertály főhamaljához, a hamal-basi-hoz.

Erőben és kitarásban a keleti hamalok fölülmulhataatlanok. Egy szekrényt, divánt vagy más nagy butordarabot a legnagyobb könnyedséggel rak a hátán levő nyeregére és visz végig a város gödrös, lépcsős utcáin. Közben kedélyesen beszélget, sőt cigarettát is sodor és hangos *varda* vagy *tes dur* kiáltásokkal figyelmezteti kitérésre a járóelöket. A kikötő vidékén azonban egy-két métermázsza teherrel megrakott hamalokat is lehet látni.

Van ezenfelül a hamaloknak rendszerint mellékfoglalkozásuk is. Tulnyomó részben önkéntes tűzoltói szolgálatot teljesítenek. A konstantinápolyi

rendes tűzoltó-ezred ugyanis hat zászlóaljra oszlik csak és ezek a nagy kiterjedésű városban azért sem jelenhetnek meg elég korán a veszedelem színhelyén, mert fecskendőikkel nem képesek a szűk sikátorokon keresztül hatolni és így gyakran nagy kerülőket kénytelenek tenni. Ilyen önkéntes tűzoltó csapatok ellenben minden fertálynak van. A hamalok a vészjel pillanatában ledobják ruháikat és ingben, alsó nadrágban, mezitláb rohannak a közeli katonai vagy rendőrállomásra. Itt négy ember vállalára emeli a könnyű keskeny fecskendőt és aztán rohan a csapat a legmesszebb eső városrészekbe is.

Az önkéntesek az elsők a tűznél és a rendes csapatok megérkezéig törekednek menteni, de nemcsak a tulajdonosnak — maguknak is. Ami elvihető, azt a tulumbadzszi nem hagyja ott. Rendesen közel van valamelyik cimborája, akinek kezébe adja a szerzett ingókat, maga pedig aztán tovább dolgozik.

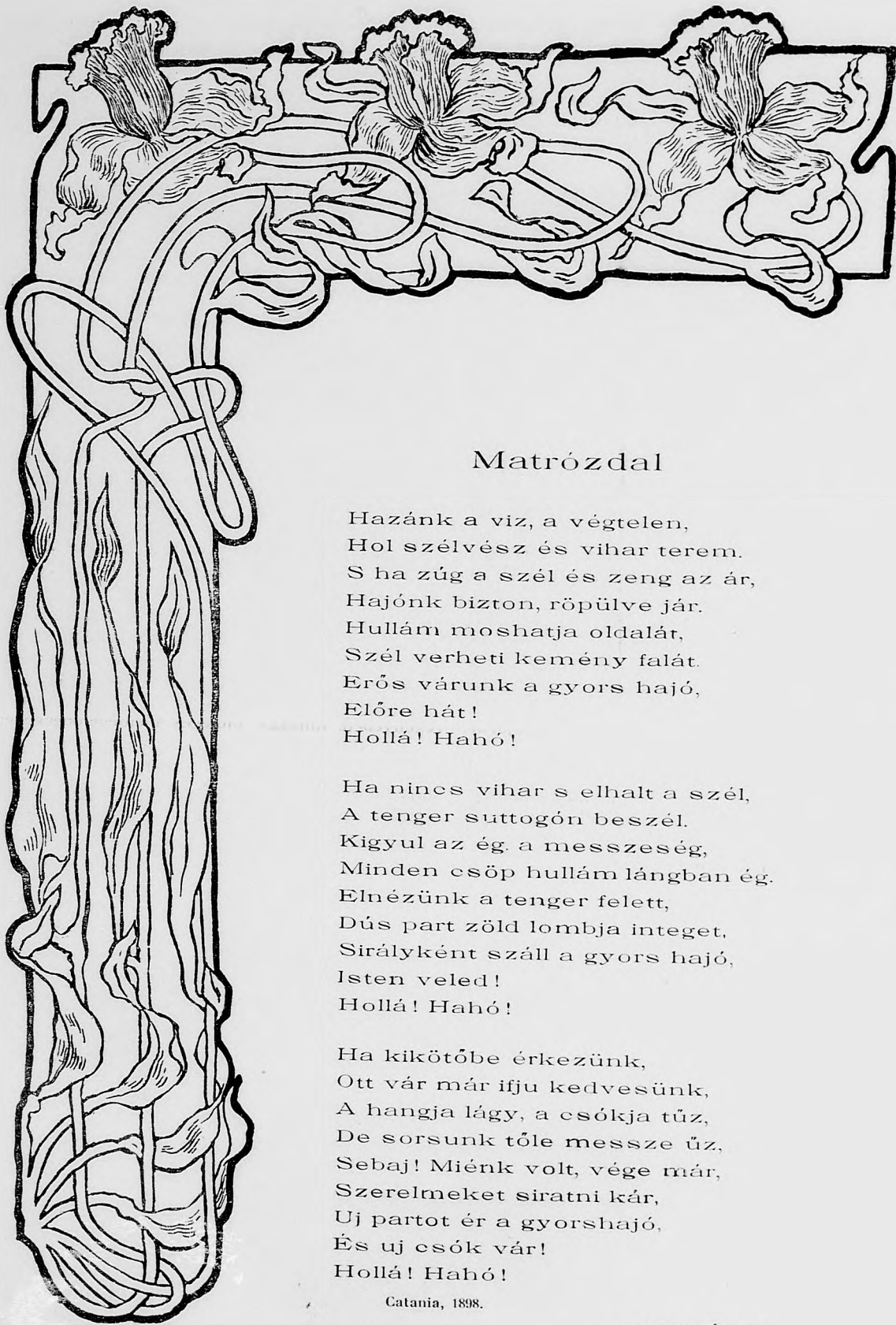
A rendes tűzoltóság megérkeztekor háttérbe szorul az önkéntes csapat, de azért készenlétben van s csak a tűz végével vágat vissza a fecskendőjével, amelyet futás közben adnak egymás vállára. Oly gyorsan rohannak ezek a hiányos öltözékű vítézek, hogy az őket kísérő lovas is vad galoppban kénytelen haladni.

A hamaloknak egy része éjjeli őr is. Ezek napnyugtától éjjelig vagy éjjeltől napkeltéig fel s alá járnak az utcájukban és hatalmas vasvégű suhángot kopogtatva a kövezeten, jelzik az ébrenlétüket. Ők nem annyira az utca népére, mint inkább a házak lakóira ügyelnek és mindenkit gyanusan megfigyelnek, aki éjjeli időben akar valamelyik házba bejutni.

Az utca lakóit egyébként jól ismerik, különösen azokat, akik későn térnek haza. Ezeket mindig barátságosan köszönti a bekési (őr), mert tudja, hogy a „fogadj isten“ mellé néhány para vagy cigaretta is kijár neki.

Éjjeli tűz esetén vészes, rémes ordítással hirdeti a lakosságnak a tűz helyét és ez különösen a faház fertályokban fontos, mert megeshetik, hogy néhány perc alatt új meg új utcasarok borulnak lángba. A bekési vészkiáltásait rémes vonítással kísérik az utca fölzavart kuvaszai.

Matróz dal

Hazánk a viz, a végtelen,
Hol szélvész és vihar terem.
S ha zúg a szél és zeng az ár,
Hajónk bizton, röpülve jár.
Hullám moshatja oldalát,
Szél verheti kemény falát.
Erős várunk a gyors hajó,
Előre hát!
Hollá! Hahó!

Ha nincs vihar s elhalt a szél,
A tenger suttogón beszél.
Kigyul az ég, a messzeség,
Minden csöp hullám lángban ég.
Elnézünk a tenger felett,
Dús part zöld lombja integet,
Sirályként száll a gyors hajó,
Isten veled!
Hollá! Hahó!

Ha kikötőbe érkezünk,
Ott vár már ifju kedvesünk,
A hangja lágy, a csókja tűz,
De sorsunk tőle messze űz.
Sebaj! Miénk volt, vége már,
Szerelmeket siratni kár,
Uj partot ér a gyors hajó,
És uj csók vár!
Hollá! Hahó!

Catania, 1898.

Pásztor Árpád

Bpest, szept. 30.

Budapest hazaérkezett. Megtisztogatják az urilakások porlepte ablakait; egy-két hétig eltart, míg felrakják a függönyöket, leterítik a szőnyegeket, elbeszélnek valamennyi nyári kalandot s aztán a régi kerékvágásban van minden.

A szabadon járó Dreyfus kapitányról már csak a tizezernél kevesebb lakosságu helységeiben szabad büntetlenül beszélni, a nagy városokban már dívatját multa.

A Duna áradása foglalkoztatta egy kissé a hétköznapi lelkeket és nem egy embernek okozott szívfájdalmat a hirtelen beállott apadás. Ah, milyen attrakció lett volna, ha a lánchidat elmossa a víz vagy elvitte volna az ár a Gellérthegyet a Lágymányosra. Milyen érdekes lett volna csónakon járni Hangliba, avagy végig gondoláznunk az új Kossuth-utcán. Minek is az a magas rakodópart?! A víz csak azt a pár rongyos helységet szokta manapság előnteni, amelynek lakossága érzéketlen az ilyen klasszikus látványosságokkal szemben és inkább elsiratja a rombadőlt kunyhóját.

Ős-budavára üres térségein busan lézeng néhány javíthatatlan agglegény. Hosszabb szünetet tartanak a zenekarok s nincs aki tapssal serkentse őket. A pezsgős pavillonok tündérei gallérba burkolják dekoltált keblüket. Fázós, ludbőrös hangulat, nyomasztó kedvtelenség szállja meg őket. Olyan ez a közelgő október, mint az átdorbézolt éjszaka után a hűvös, nyirkos hajnal.

A gyalogjárókról ma-holnap bemenekül a kávéháznak publikuma is. Az aszfalt szélére ültetett satnya fák elhullatják megsárgult leveleiket. A hűvös szél összekavarja az utca porával és száguldva hordja egy sarokba. Egy-egy elszánt vendég ott gubbaszt még felöltőjébe burkoltan a törpe ciprusok mellett. A szél telehordja porral a poharát s aztán ez az utolsó is bemenekül az ablaktábla mögé. A sarki komfortáblások bemelegszkednek egy üres asztal mellé és elmalmoznak, amíg utas akad. Ma még a nyitott phaetonnal álltak ki a stand-ra, holnap egyik-másik zárt kocsival jön már.

A színházakban most kezdődik az élet. Az arénák napja hanyatlóban van; a világ szeme a kőszínházak felé fordul. Mindegyik kedveskedett már valami újdonsággal a publikumának, afféle nyári darabok-

kal. A slágert tartogatják még. Ó-Budáról beköltözött a jeruzsálemi szüz a Magyar Színház falai közé. Ez lesz Szulamit téli szállása. Kövessy direktor pedig kultat újabb rituális darab után. Csodálatos, hogy milyen filosemíta az az ó-buda közönség.

Jókai Mórnak is megszapordtak a tisztelői — Ó-Budán. Ott méltányolják legjobban azt a liberális szellemet, amely megnyilatkozott a Grosz Bellával történt egybekelésénél. A költőt hidegen hagyja Ó-Buda elismerése és az Epreskert-utca haragja; ő csak Velencéért hevül. A gondolieri megszokta a nászutazókat és nem keresi a különbséget az ifjú nő tömött fűrtjei és az agg költő ós parókája között. „Öreg ember nem vén ember” írta Jókai utolsó regényében, mintegy előleges mentegődésképpen. Nem evvel védekezném én a kritizáló világ előtt. Szeretni sohsem szégyen — csak gyűlölet moeskolja be a lelket — ezt mondtam volna én a költő helyében.

Forduljunk tisztelettel a szeretkezők felé, hisz ugyanis oly ritka az a gyűlölködés világában. Faji, politikai, egyéni gyűlölség tombol mindenfelé és böleset, tanulatlant, ifjat és vénet elkábit büze. Az egyetlen ifjusága nálunk antiszemita jelszavakkal választ körelnököt, odébb Ausztriában rituális gyilkossággal vádolnak böles bírák és tudós orvosok egy embert. Alant Szerbiában az exkirály ellen emelt fegyvert egy férfi: gyűlölségre boszu volt a válasz: a merénylő halállal lakolt. Másokat csörgő láncokba juttatott a vad szenvedély. Anglia Délafrika ellen szereli hajóit és gyilkos bombákat rejteget az ágyuk öblös torka. Gyűlölet és boszu: ez lesz a század végének jelszava.

És míg az anyaföld emlőin méreggel táplálkozik majd az eljövendő század, nekünk a béke és szeretet olajága hajt most ki rég elhantolt sirokból. Tizenhárom hősnak fen szárnyaló lelke fehér galamb képében szeli át a léget. Martirhalált halt szentek suhannak végig kunyhón, palotán és ahol csak elrebben halk sóhajtásuk, megszáll minden lelket egy földöntúli érzés. S mit a vallás, és, tudomány hiába kísérelt meg: elnémitani a vad gyűlölködést; azt megeselekszi — október hatodikán az aradi vértanúk szelleme.

— II —

Különfélék

Egy vadzseni. A mióta a Munkácsy Miska asztalosinából olyan világhírű művész lett, azóta némi bizodalommal tekint minden ember az olyan *istenadta* festőművészt ehetségek felé. Ki tudhatja, milyen műhelyben dolgozik ma is még a mi jövő Munkácsy Mihályunk? Az asztalos, cimtábla festő, bognár vagy esztergályos-műhelyek, ki tudja, hány végtelen tehetséget rejtenek? Arra azonban ugyancsak kevesen gondolnának, hogy az ekeszarvát tartó parasztban is rejtőzhetik olyan isteni szikra, amelynek föllobbanó lángja egy fényes művészpályát világíthatna meg. Pedig im példa van arra, hogy a festészet muzsája bekopogtat az alacsony falusi házikókba és homlokokon csókol egy kérges tenyerű földmives embert.

Tiszadobon immár hatvanhetedik életévében jár Zákány Imre. Apja, aki egyszerű, szegény napszámos-ember volt, nem sokat taníttatta, az Imre gyerek mégis jól megtanulta téli időben a falusi mesternél az írás, olvasás, no meg a számolás művészetét. Már gyerek korában szívesen rajzolgatott és ha véletlenül valami képes lap jutott a kezébe, nem nyugodott addig, míg annak a rajzát le nem másolta. Később már természet után is rajzolt, festett képeket és a falu egyszerű népe ugyancsak megbámulta Imre legény művészetét. De nem maradt ám meg hirneve a szerény kunyhók között, eljutott az Andrássy grófok fényes kastélyába is. A megboldogult Andrássy Gyula gróf is bekopogtatott a szegényes parasztházba, hogy személyesen győződjék meg milyen művészt rejtegetnek az alacsony dűledező falak. És a nagy diplomata összezsapta a tenyerét, amikor meglátta Zákány Imre képeit. Fel is ajánlotta rögtön, hogy elküldi Olaszországba és kiképeztesse a vadzsenit. Zákány Imre azonban nem akart mozdulni az ő falujából és ott maradt földmivesnek. De nem – még sem maradt földmives. Mestersége van, jól jövedelmező mestersége, pedig azt se tanulta soha. Ugy esett, hogy elromlott egy-

szer az órája és sajnálta azt az egy forintot, amelyet a városi órás kért az igazításért.

— Akkor inkább magam reperálom meg — mondotta magában.

S ugy is tett. Szétszedte a szerkezetet, megtisztogatta és újra összerakta. Az óra újra járt. Azóta ő igazította a koma óráját, a szomszédét és lassanként az egész faluét is. Így lett Zákány Imre órásmester és így szerzett a mesterségével olyan vagyont, hogy ma az első gazdája Tiszadobnak. A rajzolásal azonban azóta se hagyott fel.

Lapunk egy barátja a minap járt Tiszadobon és elhozta magával Zákány Imrének egy képét, amelynek határozott művészi vonásai bizonyítják, hogy szerzőjében nagy istenadta tehetség lakozik. És ez a tehetség ott vész Tiszadob egyszerű fehérre meszelt házacskái között. De talán nem! Azt mondják, hogy a mester 5–6 esztendő unokái máris csodás ügyességgel forgatják a rajzont. Talán akad köztük egy művész Zákány-ivadék.

Élelmes ujságíró. Bámulatos munkát végzett a rennesi táviróhivatal a Dreyfus-pör tárgyalása alatt; majdnem valamennyi európai nyelven a világ minden részébe küldött táviratok továbbításával éjjelnappal, szünet nélkül el volt foglalva. Reggeltől estig kilencven, estélől reggelig ugyanannyi távirónó felváltva dolgozott a gépeknél, melyeken kilenc milliónál több szót kopogtattak le. A párisi Figaronak magának 1.125,000 szót táviratoztak Rennesből a tárgyalás folyamán s esti kiadásában, mely naponta öt óra tájban jelent meg, rendesen harminchathasábas tudósítást közölt a tárgyalásról. Érdekes, hogy egy angol ujságíró mi módon eszközölte ki, hogy a londoni közönséggel az ő távirata tudassa legelőször Dreyfus elítélésének hírért. Az élelmes angol jól tudta, hogy az ítélet kihirdetése után annyira meglepik a táviróhivatalt, hogy az ő távirata csak a hivatalos és a francia táviratok elküldése után, tehát órák mulva kerülhet sorra — ő pedig min-

denáron azt akarta, hogy mindenkit megelőzzön a szenzációs hírrel. Ebbeli szándéka sikerült is, de kerülő uton. Már előzetesen megállapodott a havrenyorki kábeltársasággal, hogy táviratát küldjék Havreból New-Yorkba, onnan pedig Londonba. A rendes uton először Párisba kellett volna menni a táviratnak, onnan továbbították volna Londonba, a táviratok nagy halmaza miatt természetesen csak hosszabb idő múlva. A távirat el is ment New-Yorkba, onnan pedig Londonba, hol a hírt ilyenformán már tíz perc múlva megtudták. Érdekes, hogy New-Yorkban is csak később értesültek az itéletről, mert az óvatos ujságíró már jó előre megállapodott londoni kollégáival, hogy abban az esetben, ha Dreyfust elítélnék, ezt a szót fogja táviratozni: Tamas. Ugy történt s New-Yorkban nem is sejthették, hogy ez az egy szó ujságíró-nyelven azt jelentette: Dreyfust elítélték.

Régi történet. Ily címmel visz szinpadra legújabb egyfölvonásos színművében Heyse egy „családi jelenet.“ A német otthonról rajzol képet, bemutatja eszményi oldaláról, de nem leplezi érzélgős voltát sem. Weber Erich könyvkereskedő a minap adta férjhez leányát. Most együtt vannak, ő, a felesége s öreg barátjuk, Braun Taddeusz doktor. Weberből kitör rég palástolt elégedetlensége Braun, az öreg tudós ellen, kit felesége és leánya annyira szeretnek, hogy Weber szinte féltékeny, irigy. Csaknem szakításra kerül közöttük a dolog. Közbelép Weberné. Emlékezteti férjét egy a régmúltban elkövetett hütlenségére, melyért ő, Weberné bosszút akart állani, de nem tette, nem tette, mert éppen Braun akadályozta meg, fölládozván szerelmét a barátságának, mely Weberhez kötötte. Weber szégyenli féltékenységét. A doktor visszajő s egymás karjába borulnak.

Amerikai ujságok. Amerikában az ujság éppen olyan életszükséglet, mint a kenyér. Új városokat is csak úgy alapítanak, hogy legelső sorban nyomdát állítanak föl és ujságot adnak ki. Amerikában mindenki járát ujságot és különösen a kisebb városokban mindenki erkölcsi kötelességének tekinti, hogy legalább egy helyi ujságra előfizessen. Ez a magyarázata annak, hogy Amerikában a legtöbb ujság prosperál. Ehhez járul még az is, hogy az amerikaiaknak kitünő érzékük van a hirdetések iránt. A legutolsó amerikai ujságnak több hirdetése van, mint a legelső francia vagy olasz ujságnak. El sem képzelhető, hogy mi mindent hirdetnek az amerikai ujságokban. Egy yankee azt hirdeti, hogy üzletét holnap zárva tartja, mert családi öröm érte. Egy másik bocsánatot kér, hogy I.-nek nem köszönt az utcán, de kéri figyelembe venni, hogy nagyon rövidlátó. Egy harmadik azt mondja, hogy a törvényszék előtt be fogja bizonyítani, hogy a felesége megcsalta. Aztán az amerikaiak nagyon jól fizetik a hirdetéseket. Vannak amerikai városok, a melyeknek ezer lakosuk sincs és mégis öt-hat napilapjuk van. A nagyobb városokban sokkal erősebb a küzdelem. Itt milliók kellene egy új lap megalapításához. Ez az oka annak, hogy például Newyorkban évtizedeken át nem jelenik meg új lap. A meglévő

világlapokkal igen nehéz konkurrálni. Hogy például valaki honfitársunknak, Pulicernek lapjával, a Worldal versenyezhesse, ahhoz akkora alaptőke kellene, amely sehogy sem volna arányban a várható nyereséggel. A Newyork Herald valóságos nagyhatalom. Értesüléseit az egész világból veszi és tudósítói mindenüvé elmennek, a hol nagyobb esemény történik. Külön európai szerkesztősége van, amely Párisban székel és európai összeköttetései oly nagyok, értesülései oly bővekek, hogy külön európai kiadást rendezhet belőlük. Azonkívül van egy heti kiadása is, amely minden vasárnap hetven-nyolcvan óriás oldalon jelenik meg. Ennek a fele apróhirdetés; egy-egy számában ötven-hatvanezer hirdetése van. A Sun-t tartják a legelterjedtebb newyorki ujságnak; azt mondják, hogy naponként egymilliónál több példányban jelenik meg. De azért vannak vidéki lapok is, a melyeknek igen nagy példányszámuk van; így a Chicago Tribune naponként félmillió példányban jelenik meg.

Az árvíz és más egyebek

Kárpátoktól az Adriáig
Gyorsan terjedt a híre,
Hogy Pozsonytól le Orsováig
„Kiöntött a Duna messzire.“

S míg itt az árban odapusztúl
A nép vetése, barma,
Olaszhonban enyeleg a Költő:
„Feleség, feleség te piczike barna!“

Búsan dudál a radikál
Manapság Szerbiában,
S Knezevics hantján zúg a szél:
„Volt egy király Beotiában“ . . .

Dreyfus szabad, s ujjabb pörét
Epedve várjuk szinte,
Hogy elmondhassa Merciernek:
„Vagyok olyan legény, mint te!“

Erdőn, mezőn busongva látom
A falevelet hullni,
S hallom a dalt az őszi ködben
„Októbernek elsején be kell rukkolni.“

Megnyilt a Ház s e vers talán most
Politikáról szólna,
Nem kimélnék kormányt, minisztert,
„Hogyha nékem száz forintom volna.“

Nicoló.

Képes levelező lapok. Galantai Gyula Budapesten, VII., Almásy-u. 6. sz. alatt rendkívül szép élővirágos levelező lapokat adott ki; finoman préselt virágok vannak a levelező lapra ragasztva, még pedig: nefelejcs, szegfű, margharéta, árvácska, négylevelű lóhere stb. Az érdeklődők forduljanak bővebb felvilágosításért hozzá.

A kassai nemzeti színház megnyitása a színházi év egyik legjelentékenyebb eseménye. Az ország első színpadának művészei mentek el fölavatni a nemzeti génusz új templomát abba a városba, amely a magyar játékszín első zsenge kísérleteit átta, de látta a borongós hajnal ködéből szinte átmenet nélkül kibukkanó napot: Dérynét is. Nem képzelhetünk olyan szkeptikus embert, akinek szívében a magyar léleknek ez a nyomról-nyomra való hatalmasodása fel ne gyújtaná a hazafias lelkesedés lángját. Ám legyünk józanok, kételkedők és számítók az élet hétköznapi küzdelmeiben, de őrizzük meg a melegebb érzéseket tartalékolva az ünnepnapokra, amelyeken fentartás nélkül engedjük át magunkat az ideál varázsának. Az ellenség vállát vonogatva azt mondja: Több egy mulatóhelylyel. Mi azt kiáltjuk: több egy bizonyítékkal, hogy vagyunk, fejlődünk, erősödünk, hogy kulturánk nemzeti alapon emelkedik európai színvonalra. És több egy fókuszszal, ahonnan a nemzeti műveltség sugarai ellenállhatatlan termő és alakító erővel szóródnak széjjel messze vidékekre, át meg átjárva a talajt és újabb táplálékot szerezve a gyökereit egyre szélesebb körben s egyre mélyebb rétegekbe eresztő nemzeti nagyság terebélyes fájának. Hála és dicséret Kassának azért a lelkesedésért, mely az új színházat létrehozta, és üdvözlés a színészgárdának, mely abban a fényes keretben élhet magas hivatásának. Az igazgatót pedig figyelmeztetjük, hogy vállaira nem csekély felelősség nehezedik, mert amit a színház létesítői éreztek és akartak, azt neki kell megvalósítania. Ne téveszsze szem elől, hogy ma már a közönség hazafias lelkesedése egymagában semmi színházat fenn nem tart, hanem csak a színháznak saját belső értéke. Ez és csakis ez tartja fenn és öregbíti a közönség lelkesedését, amely hogy soha ki ne aludjék, őszintén kívánjuk.

A nemzeti színházban Molnár Rózsi kisasszonyt láttuk a Figaro lakodalma Cherubin szerepében. A kisasszony csinos színpadi alak, elég értelmes és iparkodó s a kis szerepet élvezhetően adta, bár még természetesen nem tarthat igényt az összehasonlításra. Azt hisszük, hogy a szerep hangja nem felel meg egészen a kisasszony temperamentumának. Ebben a föltevésben ítéletünket függőben kell tartanunk. Ajánljuk az igazgatóságnak, hogy foglalkoztassa sűrűbben a várszínházban, ami a kétségtelen tehetséges művésznő további fejlődésére igen előnyös befolyással lesz.

A m. kir. operaház első hete majdnem balul végződött a tömérdek indiszpozíció miatt. Három műsorváltás egy hétre — négy havi pihenés után — kissé sok. Az ember szinte hajlandó arra a gyanúra, hogy nem is a gégekben van ott a hiba, hanem a színház egész belső életében. Hilgermann Laura Bécsbe utazik az udvari opera által felajánlott szerződését aláírni, — Ábrányiné hiába várja itthon a szerződési ajánlatot; ez csak két feltűnő momentum, amely nem maradhatott titokban. Nem tudjuk, hol tartogat az opera annyi tartalékerőt, hogy két erős oszlopáról ilyen könnyű szerrel készül lemondani. Mi ezt a magunk részéről, különösen Ábrányinét illetően méltatlan és könnyelmű eljárásnak tartjuk a művésznővel, az operával és a közönséggel szemben. Nem is hinnék el, ha nem a m. kir. operáról lenne szó. De ott minden lehetséges.

A várszínházat kicsinosították és október ötödikén nyitják meg. Csak a nemzeti színház fog benne játszani, kétszer hetenkint. Ennyit már tudunk; de hogy a nemzeti színház belevonta-e a várszínházat a maga művészeti programjába, arról még semmit sem hallottunk. E tekintetben tehát várakozó álláspontra kell helyezkednünk. Gondoskodtunk róla, hogy a várszínházban folyó dolgokról közvetlen szemlélet alapján rendes értesüléseket vegyünk és ne maradjon az, ami ott történik, az egész évadon keresztül a véka alatt.

A vigszínház újabb komoly szerződéses ajánlatot tett Bosnyákné Lenkei Hedda urnőnek, akivel a Kis Etyolf főszerepét szeretné kreáltatni. Re-

méljük, hogy a fényes tehetségekkel megáldott művészno vissza fog térni a deszkákra, amelyekre olyan nagy reményekkel lépett s meg vagyunk győződve arról, hogy ebből a színművészetnek igazi nyeresége lesz.

Van a Vigszínháznak még egy érdekessége, melynek káviárizze bizonyára izletitőül szolgálhat mindazoknak, kik figyelemmel kísérik a színházi eseményeket. Még élénken emlékszünk arra a vltás darabra, melyet annak idején a Vigszínház a Nemzetivel karöltve akart előadni. Ez a darab a *Gabi Villa* volt, melyet végre is hosszas küzdelmek után a Nemzeti Színház csipett el a Vigszínház orra elöl és szerencsésen megbukott vele. A Vigszínház nem feledkezett meg a revánsról és megelőzte a Nemzetit Echezaray darabjával, az „*Örült-e vagy Szent*“tel. Ez a darab is, ünnepeélyesen bár, de szintén jobb létre szenderült. Most pedig Lavedan ur igazán kíváncsi lehet, hogy *Catharine* című színműve a két színház melyikén leli meg korai halálát. — Mert t. i. mind a két színház a magáénak vallja az előadási jogot. Nous verrons.

*

A népszínházban új francia operettet mutattak be e héten. A francia eredet a színházakban olyanforma jó ajánlólevél, mint, mondjuk, ruhaszövetnél vagy kalapnál az „angol“. Szinte elfogadott elv, hogy ami francia, az könnyed, ötletes, szellemes, pikáns. . . Im, épen ezek a tulajdonságok azok, amelyeket nem találunk meg sehogysem *Cortens* Victor és *Gavoult* Pál urak operettjében A *tüzoltó*-ban. Ez egyszer becsapott a boltos. Még *Varney*, a nagy *Varney* is szegényt hozott fejére. Mert muzsikája is üres, erőtelen a szegény „tüzoltó“-nak, s csak itt-ott elvéte csillámlik fel egy fülbemászó akkord, egy igazi *Varney*-dallam, de ez is hamar elvész a nagyhangu semmit mondó muzsikában.

Parchemin Oszkár báró, a Tüzföld nagykövetségének atlaséja (*Szirmai*) fogadást köt a kaszinóban, hogy a nagy erényhölgy híreben álló *Bodard* Fannitól (*Küry*), a Varieté művésznőjétől huszonnégy órán belül csókot kap. *Lipót* és *Ede* urak (*Raskó* és *Kenedich*), akik a báró nejének (*Z. Bárdy* Gabi) csapják a szelet, fel is akarják a báróné előtt használni férje hűtlenségének ezt a csalhatatlan bizonyítékát és mindenütt követik a csókszomjas attasét, hogy fotografáló masinájukkal megörökítsék a kritikus jelenetet. *Bodard* Fanni elfogadja a bárónak villásreggelire szóló meghívóját, de csókot nem ad: még pedig nemcsak azért, mert hű a régi barátjához, *Impanidoso*-hoz, a Tüzföld köztársaságának elnökéhez (*Német*), de még azért is, mert babonás hite szerint aznap december 31-én nem szabad mást megcsókolnia, mint pontban éjfélnélkor — az inspekciós tüzoltót. A báró megtudja ezt és szobacicusának (*Blaha* Sárka) a kedvesét, egy tüzoltót (*Vidor*) használ fel céljaira. Sok kaland után így tüzoltó ruhában kapja meg pontban éjfélnélkor a csókot a szép *Bodard* Fannitól. A fogadást megnyeri, de elveszti felesége hűségét, aki a teljes bizonyítékok láttára megadja magát a csinosabb udvarlónak, *Lipótnak*.

A darab meséje sok érdekes helyzetet teremt, de

a szöveg írói absolute nem tudták azokat kiaknázni, olyannyira, hogy még a komikus jelenetek is csakhamar kinosakká, kellemetlenekké váltak. A fordítóban sem volt több ötlet, mert még egy pár ügyes, szellemes szójátékkal vagy mondással sem igyekezett segíteni a darabon. A rendezés sem volt épen kifogástalan, sőt az összjátékban is volt valami vontatottság. Az egyes szereplők *Küry*, *Bárdy* Gabi, *Szirmai*, *Raskó*, *Kenedich* sok igyekezettel mutattak lehetetlen szerepükben, Német most is hatást keltett jóízű komikumával, *Gazsi* kedves kis borfiu volt, *Horváth* tipikus tüzoltó parancsnok; de hiába — a tüzoltó lebukott és nem is volt érdemes fölsegíteni *Meghalt*. Nyugodjék békével!

Szulamith a Magyar Színházban. Egy darab, mely a Kisfaludy-Színházban került először színre, és száznál több előadást ért el, bizonyára maga felé irányítja a közönség figyelmét. Azt utóvégre, hogy egy darabot sikerrel adjanak az ó-budai Muzsateplomban, azt szavazattöbbséggel még talán el lehet fogadni, de hogy az illető darab jogáért egy balparti kőszínház is versengjen, az igazán páratlan; érthetővé válik azonban, ha a dolog lényegét vizsgáljuk. *Szulamith* egy keleti opera, mely magában foglalja a héber dalköltészet legszebb gyöngyeit; ezek tele vannak fülbemászó melódiával, többnyire ábrándos, andalító dalok, hogy úgy mondjam a zsidó nép bánatos sóhajtásai, melyek ellenállhatatlanul magukkal ragadnak. Meséje bár igen egyszerű, szinte kezdetleges, de alkalmas arra, hogy a héber dalokat egy füzérbe kösse. A Kisfaludy-színházban az opera, dacára óriási sikerének, még se érvényesülhetett teljes mértékben. Részint a színház primitív színpada, részint az előirányzott költségek korlátoltsága okozta azt, hogy *Szulamith* a maga igazi köntösében nem jelenhetett meg. A Magyar Színház igazgatósága ezeket a hiányokat fényesen pótolta s olyan pazarul állította ki a darabot, hogy még az Operaházban is egészen jól megállná a helyét. A szöveg is, mely eredetileg igen csiszolatlan s különösen a versek nyakatekert ritmusa simulékonyabb, élvezetesebb lett. *Beöthy* és *Makai* bravurososan oldották meg feladatukat. A nyers, faragatlan verseket igazi költői bájjal vonták be, sőt még ott is megszállta őket a poétikus ihlet, hol *Kövessy* a próza egyszerű és monoton hangján szólott. Hogy a siker kedvéért élő tevéket és csacsikat is versenybe hoztak, csak természetes, kivált, ha meggondoljuk, hogy *Beöthy* igazgató ért a modern színházi fogásokhoz, melyek könnyű szerrel lépre csalják a mai publikumot.

A darab szép és megérdemelt sikert aratott. Azt hiszem, hogy az opera utat fog magának nyitni a vidékre is. Sőt, bár egyesek kissé merészen találják, Bécsben is hevülnének a szép *Szulamith*ért, mert a tiltott gyümölcs többnyire jól esik. A szereplők a legnagyobb igyekezettel játszottak. *Komáromy* nemcsak énekével, de játékaival is brillirozott. *Ledofszky*, *Beöthy* s a többiek mind jól megállták helyüket. Ugy látszik, amit *Kövessy* nem egészen dicstelenül kezdett, folytatja *Beöthy* teljes dicsőséggel.

Klakör.

A budai szinkörben összehalkolták már a ruhafárt s a díszleteket: Makóék készülnek Temesvárra. Az utolsó hetet a Jules Verne kalandos regénye nyomán készült látványosság: a Grant kapitány gyermekei tölti ki. A lakatlan vidékre jutott és legénysége által cserbenhagyott kapitányt hét képen át keresik a gyermekek és csak sok izgató kaland után akadnak rá. A fővárosi köszívü publikumot nem nagyon hatotta meg sem a gyermeki szeretet erős megnyilvánulása, sem a szerencsétlen kapitány sorsa. Reméljük, hogy Temesváron jobb szívük van az embereknek.

Bucsuzáskor azonban nem tagadhatunk meg Makó igazgatótól néhány őszinte elismerő szót. Tagadhatatlan, hogy nem kimélve áldozatokat azon igyekezett, hogy a budai szinkörben méltó utódja legyen Krecsányinak. Törekvését, ha nem is anyagi, de mindenesetre megérdemelt erkölcsi siker koronázza és ez adjon neki lelkesedést, kitartást ahhoz a magasztos feladathoz, amely reá a német muzsa évszázados hajlékában vár. Nekik nem csak a múltat kell ott feledtetniök, de a jövő generációkra is kiható hazafias lelkesedés tüzeit vannak hivatva élesíteni és ápolni.

Irodalom

Az aradi tizenhárom. (Hamvay Ödön könyve) Október hatodikán lesz félszázados évfordulója annak a gyászos eseménynek, hogy a szabadsáért küzdött honvéd sereg díszreit Aradon a zsarnoki önkény kivégeztette. Tizenhárom dicső tábornok halt e napon vértanu-halált a szent ügyért, melynek zászlaját diadalról-diadalra hordozták a hősök, míg az északi zsarnok nyers ereje és egy nagyra-vágyó ember gyalázatos árulása sárba nem tiporta a győzelmes trikolorot. A szomorú nevezetességű évfordulóra Hamvay Ödön, a fiatal író-gárda egyik tehetséges tagja, megírta a dicső vértanuk és a gyászos októberi nap történetét. Hosszu, alapos kutatások eredménye ez a könyv, melyből híven megismerjük a halhatatlan hősök egész életét, a gyászos nap történetét és a világosi fegyverletétel szomorú következményeit. Sokat írtak már erről a tárgyról, de Hamvay könyve mégis számos értékes adattal gazdagítja az október hatodika és azzal összefüggő események irodalmát. Az egymással néha homlok-egyenest ellenkező egykorú leírásokból igen nehéz eligazodni és csak széleskörű kutatások útján lehet a tiszta valóságot kiválasztani. Ezt a dícséretes munkát végezte Hamvay Ödön, mikor most a félszázados évforduló alkalmából a helyes világításban ismerteti meg a szomorú eseményeket. A legnagyobb részletességgel, hiteles adatok egész halmazával írta le a vértanuk élettörténetét, a magyar foglyok és különösen a vértanuk börtöni életét, a vértörvényszék üléseit, az ítéletet (melynek hiteles szövege magyar fordításban itt jelenik meg először), a vértanuk utolsó óráit, a vérlázító kivégzést és a kivégzés után lefolyt eseményeket. Mellékletül még a szabadság többi aradi vértanuinak és a Pesten ki-

végzett szabadsághősöknek történetét is tartalmazza a tizenhárom vértanu könyve, mely mindenképpen méltó a nagy eseményekhez és megérdemli, hogy egy magyar család asztaláról se hiányozzék. A könyv a tizenhárom vértanu arcképén kívül több szépen sikerült képet tartalmaz, a borítékra pedig Aczél Henrik jeles festőművész festett gyönyörű allegoriát. A 16 ivre terjedő könyv, melynek kiállítása Légrády testvérek nyomdáját dícséri. Deutsch Zsigmond és társa (Dorottya-utca 9. sz.) kiadásában jelent meg és kapható az ország minden könyvkereskedésében. Ára füzve 1 frt 20 kr., díszes kötésben 2 frt.

Szerkesztő üzeneteik

Kéziratot nem adunk vissza

Sz. L. V. Novelláit átolvastuk és találtunk is benne valamit. A mi mértékünket ugyan még nem ütük meg, de ha megütnék is, már bárhol is megjelent dolgok közlésére egyáltalában nem vállalkozhatunk. Új novellát küldjön, arról majd megmondjuk őszinte véleményünket.

H. K. Holnap délután. Valóban csinos strófák. Sokat mulattunk rajtok. Hát nem mulatságos ez:

Egy kis lányt csókolok,
Valamit gondolok
«Légy kis feleségem!»
S leszünk mi boldogok!

Az Isten áldja meg, mért nem kéri meg a kezét — prózában?

K. G—a. Versek. Némelyikben határozottan felcsillan a poétai véna: különösen jók az epigrammái, a melyekben sok a szatira. Ebben az irányban képezze magát. Idővel fogunk mi öntől igen becses dolgokat látni.

—y. Gy. Csókok. A vers se jó, a rajz se jó.

F. A. Kedves sorait megkaptam és mondhatom, nagyon örültem neki. Édes kolléga, kis türelmet kérek!

Előfizető, Nagy-Bánya. A legmegbízhatóbb Payne's Grey az aquarellfestészetben az angol Winsor & Newton-féle gyártmány, de a legdrágább is. Schönfeld-félével is pótolható.

N—a. Mikor látjuk ismét a kis beteget? Ha a mi óhajításunk teljesedésbe menne, ugy még ma!

Felelős szerkesztő és laptulajdonos RUDNAI GYÖZŐ

Segédszerkesztő BALLA MIKLÓS

Márkus Samu könyvnyomdája Budapest

H AJFIATALÍTÓ
biztos és kipróbált szer őszhaj, fejkorpa, hajhullás ellen; negyedliteres üveg 1 frt 50 kr.
FÜLÖP GY.-nél (ezelőtt Török K.)
Budapest, Kálvin-tér 3. szám, I. em. 7
Főraktár Budapesten Török Józsefnél

Pál apostol levelei

Regény

Irta Krúdy Gyula

(8)

A bakon livrés inas ült és a batár kényelmes ülésén egy őszhaju, vállas öreg ur foglalt helyet, mellette állott a kocsiban egy sugár, szőke, elegáns hölgy. A bárónó röviden beszélt:

— Kovácsy gróf egyetlen leányával, Blankával . . . Nem is tudtam, hogy a Nyírségben vannak ismét. Bécsben laknak állandóan, a legnagyobb urak közül való ebben a szép országban — majd gyorsan végignézett Pálon és megelégedve biccentett.

Pál nagy fekete ménen lovagolt. Az egykori szerzetes-növendék ledobván a csuhát, délceg daliává lón. Göndör fekete bajusza, nagy égő szeme, arisztokratikus sashorron és széles válla volt. Férfiaságának teljében megdobogtathatta a női szíveket. A bárónó szinte reszketett az izgalomtól, magában pedig babonásan mormogott: „Istenkém most segíts! Képviselőt csinállok belőle és elvéstem vele a konteszt! Ó, Istenkém, most segíts!” A bárónó hasonlított azokhoz a nyugodtvérű, higgadt emberekhez, a kik megfordulnak Monte-Carlótól Spaaig a kontinens minden előkelő kártyabarlangjában pusztán kíváncsiságból és szórakozást keresve, nem játszanak, csak szemlélődnek és a legkisebb vágyat sem érzik a játékra; de egyszer, egy vidéki kaszinó unalmas délutánján a rengeteg füstben, lármában, zajban a nélkül, hogy tudnák miért, leülnek a

kártyaasztalhoz és hazardul kezdenek játszani. És hazard-játékosok lesznek életük végéig. A bárónó is hazard-játékos volt. A szelid okos jó asszony mikor már azt hitte, hogy Irmát férjhez adja a hollandushoz, a fiát is a házasság által akarta emberré tenni. A különös körülmények, a mint a grófi családdal az országot mellett találkozik, csak növelték benne az ambíciót hihefennek látszó terve keresztül vitelében.

Az olygarcha Kovácsy grófok, a monarchia legelső főurai voltak mindig: kedvelt udvari emberek, a kik nyírségi birtokaikra tíz évben egyszer, ha levetődnek. A múlt esztendőben is idelemt voltak, — akkor a bárónó, a ki távolról rokonságot formált az olygarcha-familiához, — felkereste az özvegy őszhaju grófot. A nagyur emlékezett a bárónőre mint kisleányra, és arra is, hogy akkor nagyon jó barátságban voltak, a mikor a kis tizesztendős baronessz a főuri multságokon gyönyörűen táncolt. A negyvenegynéhány esztendős bárónó nem kevésbé tudott kedves lenni és az öreg gróf meleg rokoni szeretettel fogadta elszegényedett „hugocskáját”, (a mint nevezte Prinýinét.)

Most is megismerte egyszerre. Fialatos fürgeséggel ugrott le hintójából és odasietett a bárónó mellé.

— Ah, kedves hugocskám, kedves hugocskám, — mondta az öreg gróf szeretettel nézve a bárónó

kipirult arcába, — nem hogy öregednénk, hanem szépülünk és fiatalodunk évről-évre . . . Még megérem, hogy ismét láthatom magát palotást járni a Csekonics-estélyeken.

A bárónó mosolygott és megszorította az öreg gróf kezét.

— Én már nem igen, bátyám, — mondta szeretetreméltó bizalommal tekintve a grófra, — hanem a leányom, Irma, talán igen. (Az öreg gróf bókolta Irma felé és megfogta a kezét.) Avagy a fiam, Pál, folytatta a bárónó a bemutatást.

Az öreg gróf körülnézett és megakadt a szeme Pálon.

— A fia, hugocskám? hát magának ilyen nagy gyermekei vannak? — szól bókolós mosolylyal.

Pál leugrott a lováról. Megemelte kalapját és kezét szorított a gróffal.

Kovácsy gróf most franciául kezdett beszélni, nyilván a cselédség miatt; elmondta, hogy véletlenül jöttek erre és nem is tudták, hogy itt mi történik. Az agarászat iránt érdeklődik ő is meg Blanka is . . .

No igaz, hadd mutatom be a fiatalokat egymásnak. Jöjjön ide, Blanka, — mondta a fiatal hölgy felé fordulva, a ki a kocsiban állva az agarászokat nézte. Mindnyájan leszáltak a gyöpre és a bárónó megcsókolta a konteszt.

— Mi már találkoztunk, kis hugom, — mondta. Aztán a lánya felé fordulva szólt: — Szeressé-

tek egymást, gyerekek. — Aztán mosolyogva folytatta a társalgást az öreg gróffal.

Pál meghajtott magát Blanka kontesz előtt és a leány megrázta a kezét.

— Te is futtatsz, rokon? — kérdezte Blanka.

Pál egy pillanatig elfogultan nézte a szép, gazdag leányt, a ki azzal a könnyed non chalanceszal bánt vele, mint igazi, vérbeli mágnással. Az Isten tudná miért, egyszerre felébredt benne a gőgös, vad, pogány apai vér, az ugynevezett „magyar dac“ és kivörösödött homlokával mondta:

— Nem; én csak lovagoltam. Prinyi Pál vagyok.

A bárónó, ha ezt a vad feleletet hallotta volna, nyilván agyonütötte volna a fiát, így csak a nagy Irma vetett szeme sarkából megsemmisítő pillantást Pálra. A kis kontesznek megrezzent az ajka széle, de aztán ismét azzal a mosolygó öntudatlansággal nézett a férfira: hanem már nem tegezte többé.

Pál alig szólt egy-két szót; sőtén, szinte komoran meredt maga elé. Súlyos tenyerével néha megcsapkodta lovának nyakát egészen öntudatlanul.

Szeretelt volna nyeregbe zökkenni, elvágtatni innen, mint a szabad, vad pusztai szél, — amint egykor ősei futottak tán pogányságukban az énekléssel közeledő zárdaszűzek elől. Dühbe hozta ennek a leánynak csodálatos finom szépsége, kék, tiszta, szinte áttetsző tekintete, amit mosolyogva legeltetett rajta, természetes, nyugodt bizalma, öntudatlansága saját maga felől és azok felől, akikkel beszélget. Pál folyékonyan beszélt franciául, de most akaratosan törte a nyelvet és parlagiasan hurrázott a nem messze elvonuló lovasok felé, — hadd tapasztalja ez a mesebeli hercegnő, hogy vérbeli mágnásokon kívül vannak más emberek is a világon és most először tán életében olyan társaságba keveredett, ahol törlik a francia nyelvet és legnagyobb érdeklődésüket az képezi ezen a kerek világon, hogy vajjon a Pista agara-e, avagy a Marcié nyerte meg a billikomot?

A kontesznek néha megreme-

gett az alsó ajka, de a tekintete nem változott: oly csendesen, oly nyugalmasan, szelíden, szinte szeretettel nézett Pálra, hogy a férfi dacos lelke lassan megenyhült, a tekintete sem volt többé komor, franciául pedig ép úgy beszélt, mint azok beszélhetnek, akiket hat esztendő óta princnek nevel a nyelvmester.

Elváltak. A gróf barátságosan búcsúzott és fehér kezével áradó szeretettel simogatta meg a a bárónó kipirult arcát.

— Látogassatok meg, — szólt.

A bátár robogni kezdett. Pál nyeregbe zökken, de ha kitekerték volna a nyakát, akkor sem nézett volna az elrobogó hintó után. Pedig úgy érezte, mint ahogy él, hogy fehér selyem napernyője mögül egy világos, szinte áttetszően kék szempár várja az ő tekintetét.

Némán, lehajtott fővel lovagolt az anyja hintója mellett. A bárónó lopva nézegette.

— No, most keressük meg a hollandust, — adta ki a rendeletet a bárónó, — aztán egyszerre, mintha most jutott volna eszébe, felemelte az ujját.

— Hajolj közelebb, Pál, sugok valamit: Ágnes a nagybátyjánál van, Szentpétery fiskálisnál.

Pálnak vérrel futott tele az arca. Rekedten felhőrdült:

— Jól van, köszönöm, — mondotta sarkantyuját lova oldalába vágva, elvágtatott a bárónó hintaja mellől.

A bárónó tréfás, félig gúnyos mosolylyal nézett utána:

— Dacos a kölyök, de velem nem dacol, a kutya-fáját a kölkinék, — mormogta megelégedetten.

5.

Ágnes beteg.

A vén, odvas házban mintha minden azt sugná részvétellel az érkező fülébe.

Az ajtók megbecsülik magukat; könnyen nyílnak ki és nem nyikorognak sarkaikban. A grádics, ha mer szusszanni egyet, oly csendesen teszi azt, hogy mosolyogni való, — persze Murák gonddal örködik és pápaszemét feltéve, naponkint végiglibeg az ajtók sarkainál és kezében üveget tartva, megolajozza a sarkokat.

Ágnes beteg.

Murák moccanni is alig mer, nem hogy topogna, mint rendszeren. Ugy ül a székében, mint egy mumia, de ha köhög vagy krákog, ijedt gyorsasággal rántja ki kék kendőjét zsebéből és eltakarja vele száját, a mit még akkor sem tett meg, mikor rossz idők jártak és odabenn az őrnagy fájlalta a golyót lábában. Peres felek, ha most betévednek, azt hiszik, hogy Murák tán nejét és hat gyermekét vesztette el, — oly gyászosan, halkán és szinte suttogva beszél; minden második szava pedig: „kérem szépen“.

Ágnes beteg.

Péter honvéd mintha sohasem tudta volna ama imponáló módon előadható latin szavat, és ha jön a dörmögő „quo modó?“ helyett halkán kérdezi:

— Hogy van?

Csend. Pszt, a falevél se mocanjon meg; a hangosan szóló halálfia. Ki merné nyugalmában zavarni, a kis, aranyos szelid Ágnes, amikor beteg. Péter honvéd csak fejét csóválja, ugyanazt teszi Baráth János ur, az öreg doktor, pedig Péter honvéd és a doktor nem egymástól tanulták a fejesóválást. A nagy plafonig érő szekrényekben az akták-leveli is lemondanak arról a mulatságról, hogy minden ajtónyílásnál repkedő esókákká változzanak, pedig unalmas lehet az az örökön való mozdulatlan állapot.

Ágnes beteg.

Néha jobban van, és ilyenkor felkel és beleül a nagy karosszékbe az ablak mellé, ahonnan szomorú szemeivel oly sokszor elnézte már a sötét, kis csendes udvar. A kis bicegő fiskális most sokat üldögél mellette, és ha Ágnes az udvar felé néz, az ő lelkében ismételtlen megújulnak a vágyak, hogy ó, bár szírási rózsamezővé változnék a köves, sötét udvar, hogy Ágnes gyönyörűségét lelné benne. Persze a kis kanári éneke mostan kedves. Ó, e kis jószág az elhanyagoltatás napjaiban is énekelt aranyos torkát kitárván, és énekel mostan is. Trillái betölték a szobát, és tán szívesen meghalna nyomban e kis dalnok amaz utolsó trillája után, amelylyel felvidítaná Ágnest.

(Folytatjuk.)

KOMOGÉN

Szenzációs

Ritka eset, hogy egy ujonnan feltalált szer oly rövid idő után, oly sikereket tudjon felmutatni, mint az én törvényileg védett

hajpomádém KOMOGÉN.

Ezen, mint a tényleg egyedüli, a kihullást gátló és hajnövesztő szer, kútnőségek és magánosok által el van ismerve. — Próbátételek a 1 vagy 2 korona árban a biztos eredményről meggyőzőnek, s a feltaláló

«Komogén» által elért sikerem

WINTER HERMINA, Bécs, IX, Bleichergasse 1/L., 11. a.
által mindenrová készségesen elküldetnek

Itt csak egynéhány a sok elismerő levelekből:

Igen tisztelt asszonyom!
Mihogy Komogén kitűnő pomádéjáról hallottunk, több hölgy szintén 6 tégelyt óhajt belőle, küldeményt kérem utánvéttel és vagyok tisztelettel
Nasitz, 1899. március 12. *Gräser Anna*

— Felkérem, hogy Komogén kitűnő hajpomádéjából 1 tégelyt a 1 korona, azonnal küldjön.
Bécs, febr. 28. *Koch János, II., Springergasse*

— Kérem küldjön pomádéjából 2 tégelyt, a 2 korona.
Krakkó, 1899. márc. 15. *Stosszanki, tanár*

Ismét elárúsítóknak árkedvezmény

Képriselők mindenütt kerestetnek

LOHR MÁRIA

EZELŐTTI KRONFUSZ

Gyár:
VIII., Baross-utca 85

Fiókok:
VI., Andrassy-ut 16. sz.
VIII., József-körut 2. sz.
IX., Kálvin-tér 9. szám
V., Harmincad-utca 3
VI., Teréz-körut 39. sz.

OSIPKE
VEGYÉSZETI
TISZTÍTÓ
ÉS
FESTÉSZETI
INTÉZETE

Műfogak és fogsorok

a legjobb minőségben a legjutányosabb árak mellett készíttetnek anélkül, hogy a gyökereket el kellene távolítani, 10 évi jóállás mellett

Hivatalnokoknak 50 százalékkal olcsóbban, kívánatra részletfizetésre is

KEMÉNY E.

BUDAPEST VII., Klauzál-utca 2, I. em.
a Párisi Nagyrúházzal szemben

BALLA MIKLÓS VERSEK

című kötele megrendelhető lapunk kiadó hivatalában

Ára 1 forint

Hol mérik a jó bort?

Gyönyörű .. kerthelyiség

Bleier Nándor-féle vendéglő és kávéházban

Hungária-körút és külső Kerepesi-út sarkán
a Stefánia-út torkolatánál

Kapható mindenkor jó magyaros étel, eredeti jó borok friss sörrel. — A kávéházban a legjobb meleg- és hűsítő-italok, fagyalt, jegeskávé stb. szolgáltatnak ki
Naponta kitűnő női zenekar hangversenyez.

Janky és Neuzil

érc, vasbutor-fényezőök és épület mázolás vállalkozók

BUDAPEST

VII, Dohány-utca 45.sz.

Elvállalnak fürdőkádak, konyha, vizes edényekben bármilyen mázolási munkát — versenytárcák mellett.

Fősúlyt fektetünk a vasbutor mázolási munkákra
Javitások olesón elkészíttetnek

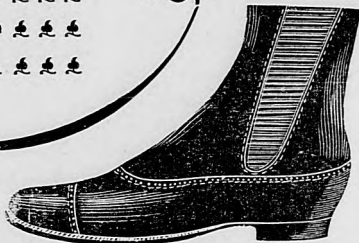
Értesítjük t c. olvasóinkat, hogy október hó elsejétől fogva lapunk hetenként, minden szombaton jelenik meg.
Előfizetési ára nem változik, ellenben az egyes példányok árát husz krajcárra szállítottuk le.

Szenzációs találmány

Császári és királyi
kizárólagos
szabadalom

Alapítottott
1872

Az összes lábizzadásban szenvedők hatásos gyógymódot találnak az általam feltalált, cs. és kir. védett és ki-tüntetett, bőrből készült izzadási cipőkben, amelyek a talpak imprügnált belésével hivatva vannak a tarthatatlan lábizzadást megóvni a gyuladástól, valamint a fagybütyköktől és tyukszemektől

Külföldi megrendelések 14 nap alatt utánvétel mellett elintéztetnek. Képes prospektusokat a magánhasználatra ingyen és bérmentve küld

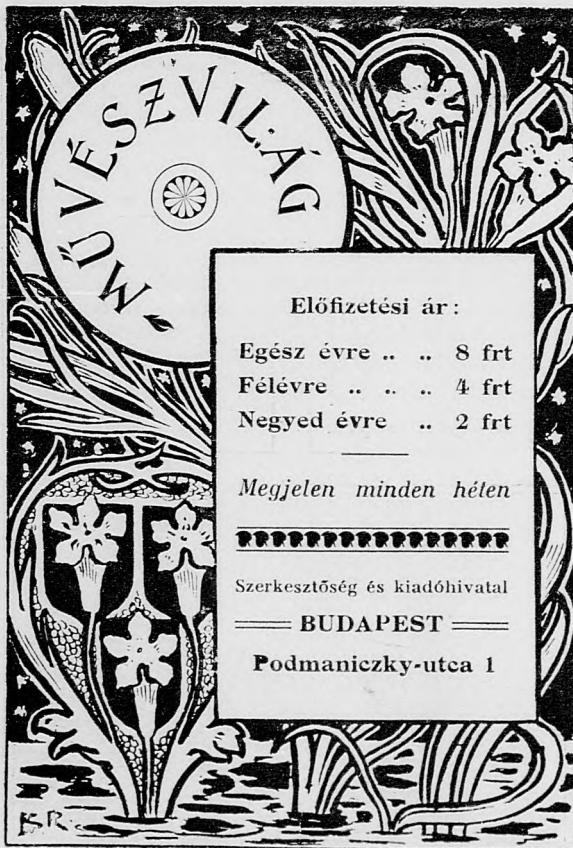
HANZLIK JÓZSEF

Wien, XVII/3 Weissgasse 4,
um die Ecke der Ottakringer Hauptstrasse

HÁLÓ, EBÉDLŐ
SZOBÁK
BAROK ÉS
Ó-NÉMET STIL,
SZÖNYEG ÉS
BÓRDIVÁNOK,
IRÓ ASZTALOK
INGÓ-, FÜGGŐ-
LÁMPÁK,
VALAMINT
MINDEN
E SZAKMÁBA
VÁGÓ
TÁRGYAK
LEGOLCSÓBB
ÁRON ÉS
LEGJOBB
MINŐSÉGBEN
KAPHATÓK

SCHLANGER MŰBUTOR
ÜZLETÉBEN
BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 37.

W. ÜVÉSZVILÁG

Előfizetési ár:

Egész évre .. . 8 frt
Félévre 4 frt
Negyed évre .. 2 frt

Megjelen minden héten

=====

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST
Podmaniczky-utca 1

WÖTTITZ MANFRÉD

BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTC. 30. SZ.

TELEFON

18-29. SZ.

REPRODUKÁLÓ - MŰINTÉZET
◇◇ FOTO-CINKOGRÁFIA ◇◇

AUTOTIPIA

FOTOTIPIA

KEMIGRÁFIA

4-SZINŰ NYOMÁS

FOTOLITOGRAFIA

